

EEN BOEK MET STEREOSKOPISCHE PLATEN.

Er zijn uitvindingen, die jaren lang onopgemerkt blijven, ja die geheel vergeten worden, enkel uit gebrek aan eene andere uitvinding daarnevens, die ze aanvult en vruchtbaar maakt. Zoo is het b. v. met de beweegkracht door den elektrischen stroom. Als bestond zij niet, zoo volkomen onnut, en dientengevolge zoo onvolmaakt is deze uitvinding tot heden; maar laat er eens een middel gevonden worden om elektrische stroomen op te wekken zonder verbruik van een betrekkelijk zoo kostbaar materiaal als zink, en men zal zien hoe aan het gebruik van den elektrischen stroom als beweegkracht daardoor eene nieuwe toekomst wordt geopend, hoe de uitvinding zich ontwikkelen en volmaken zal, juist omdat en doordat zij dan eerst bruikbaar en nuttig zal geworden zijn. Het zou niet moeilijk zijn uit de geschiedenis van een aantal der belangrijkste uitvindingen en ontdekkingen aan te toonen, dat zij niet op en uit zich zelve alleen, maar voornamelijk door den invloed van eene andere, in aard en in tijd dikwijls ver daarvan verwijderde uitvinding, in hare ware beteekenis kenbaar en erkend zijn geworden. Ook bij sommige ontdekkingen uit de laatste jaren is dit duidelijk op te merken: bij geene daarvan duidelijker dan bij den stereoskoop. Wat zou deze zijn, wat zou men, om eens eene alledaagsche uitdrukking te bezigen, er aan hebben, indien de stereoskopische figuren nog, even als in den eersten tijd, uit de hand moesten geteekend worden? Wie zou er aan gedacht hebben, om aan enkele bevooroordeelden een genot te schenken, zoo als het tegenwoordig voor iedereen toegankelijk is — weet men bijna niet, of men het natuur- of kunstgenot noemen zal — indien niet de photographie ons in staat stelde de dubbelfiguren voor den stereoskoop te verkrijgen, fabriekmatig en dus tegen zeer geringen prijs, met eene uitvoerigheid en juistheid, zoo als buiten haar alleen van de vaardigheid en het genie der grootste kunstenaars zouden te verwachten zijn. Eerst door de photographie is de stereoskoop geworden wat hij is: een verspreider van aesthetisch vormgenot, en dus van een gezuiverden smaak onder klassen der maatschappij, voor welke zulk een genot tot nog toe slechts zeer schaars was te verkrijgen.

En die gunstige, aanvullende, ontwikkelende invloed is altijd, en ook hier, wederkeerig. De stereoskoop ondervindt dien van de photographie; maar geeft dien ook, zij het in eenigzins anderen vorm, met woeker terug, in de door hem en hem alleen voor de laatste geopende gelegenheid om hare producten af te leveren en te verspreiden in zeker tienmaal grootere hoeveelheid, dan dit zonder hem mogelijk zou zijn. Als men in aanmerking neemt, hoevele duizenden van photographiën er tegenwoordig in korten tijd voor den stereoskoop vervaardigd en verkocht worden, dan kan men er niet aan twijfelen, of de dagelijksche ontwikkeling en vooruitgang, die men bij de photographie waarneemt, is voor een groot deel de vrucht van de daardoor voor haar vertienvoudigde gelegenheid om zich te oefenen en te volmaken en van den gelukkigen naijver, daardoor bij hare beoefenaars opgewekt.

En het is er verre af, dat hierin reeds het laatste woord gesproken, het hoogste punt bereikt zou zijn. Een nieuw voorbeeld van het gebruik der photographie en van den stereoskoop te zamen heeft dezer dagen in Engeland het licht gezien: een boek met photographische stereoskopische platen.

In Junij 1856 begaf zich Professor PIAZZI SMITH, de koninklijke sterrekundige voor Schotland, van de noodige werktuigen voorzien naar het eiland Teneriffe, om daar, op hoogten van ruim 3000 ellen, op den beroemden piek, te onderzoeken, in welken graad sterrekundige waarnemingen gemakkelijker en sterrekundige werktuigen krachtiger konden worden, als zij niet belemmerd werden door de nevelachtige benedenste lagen van den dampkring. Na twee maanden verblijf vandaar teruggekeerd, deelde hij de door hem verkregene wetenschappelijke uitkomsten aan de Koninklijke Maatschappij van Wetenschappen mede, maar was er tegelijk op bedacht om alles wat daarvan voor het algemeen belangrijk kon zijn, wereldkundig te maken in een voor elk toegankelijken en aangename vorm. Met dit doel heeft hij weinige weken geleden een werk uitgegeven, getiteld: *Teneriffe, an astronomers experiment; or Specialities of a residence above the clouds.* London, Lovell Reeve, 5, Henrietta Street, Coventgarden. Twintig platen vergezellen de daarin gegeven beschrijvingen van zijne verblijfplaats „boven de wolken,” van de omringende

natuurtooneelen, van zijne werktuigen en hunne plaatsing, en van de belangrijkste botanische en geologische verschijnselen op het eiland zelf. Deze platen zijn alle photographiën; dat wil zeggen letterlijke kopijen van de natuur, op geene wijze door menschenhand geschikt of verfraaid of pittoresk gemaakt. En al deze gezigten zijn dubbel en stereographisch genomen; met behulp van een draagbaar stereoskoopje, dat ook in den vorm van een klein boek gevouwen daarbij geleverd wordt, kan men ze beschouwen en dus alles, wat de reiziger zag en beschrijft, ook zien met die waarheid en levendigheid, die alleen door den stereoskoop te bereiken is. Het boek met het instrumentje kosten 24 sh. 6 p., iets meer dan *f* 14.

Ziedaar het eerste voorbeeld van het gebruik des stereoskoops tot zoodanig doel; het zal zeker niet het laatste zijn. LN.
